

ફુલનો હાર.

સમ્રાટ શ્રી,
છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

જેશીંગભાઈ મોતીલાલ શાહ.

રીચીશાહ—અમદાવાદ.

અમદાવાદમાં,

રીચીશાહની સહક ઉપર આવેલા શ્રી જન વિદ્યાવિજય પ્રીન્ટીંગ
પ્રેસમાં શાહ બુનીયાદ અમથાગાએ છાપ્યું.

આવૃત્તી ૨ ૭

પ્રત ૧૦૦૦

સ વત ૧૯૬૯

સને ૧૯૧૩.

કૌમલ આઠ આના

ગણિત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
સંગ્રહ
કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૪૬૩૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કાપીગણિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૪૩૧ વર્ષીક

પુસ્તકનું નામ: ફૂલનો ટાટ

વિષયક - ૧૨.૪૨/

કુલનો હાર.

૧

સુરદાસ.

દાસપરે દયા લાવો રે, દયાળુ દેવા દાસપરે દયા લાવો,
સંસારી સખંધ તોડી, જીવ આપ ચરણે જોડી;
હું તો બની બેઠો આવો આવોરે, દયાળુ દેવા દાસપરે દયા લાવો.
આંખ વીનાનું સંકટ આવું, ખાદા માંહી ગયાં આવું,
વારે અવીનાશી આવો આવોરે, દયાળુ દેવા દાસપરે દયા લાવો.

૨

સુરદાસ.

આંખ વીના અંધારે, સદાય મારે આંખ વીનાનું અંધાર.
કાંઈ કહેશે લાલ લીલું, આ પીળું ને આ પીળું;
મારે મન સધળું ખાઈ ખાઈ રે, સદાય મારે આંખ વીનાનું અંધાર
કાંઈને જગ લાગે ખાઈ, કાંઈને લાગે નકાર;
મારે મન જીવતર ખાઈ ખાઈરે, સદા મારે આંખ વીનાનું અંધાર.

૩

નરસીંહ મેહેતા.

વહાલા વેગે આવોરે, દયાદીલ લાવોરે, બીડું મારી ભાગવા હોજ.
નહિ આવો તો છાના ઉધાડું હું છીદ્ર વહાલા;
હિડામાં ઉછળી, ગોવાળીઆમાં વાસ.
ખાંધે કાળી કામળી, માગી પીતા છાશ;
હું રાખું તમથી દાવો રે બીડું મારી ભાગવા હોજ.
બે માના બે આપના, નકટા નીર્લજ બાળ;
મહિમાખણના ચોરણ, કંસ તણા હે કાળ.
સોડ તજો રાધા તણી, દુરિનન આપે ગાલ;
ધીરા વેગે ધાવો રે, બીડું મારી ભાગવા હોજ.

૪

સમજ સત્કર્મ કરીલો ભાઈ, કાયા આ કાલ જશે કરમાઈ;
રામ ગયા રાવણ ગયો ને, ગયા કૃષ્ણ ગયો કંસ.
બળવીર પણ બળહીણ બન્યા, બ્યાં કંઠણ કાળનો ડંસ. સમજ
સ્વારથ તણો સંસાર મુઠ શું, માયામાં રહો મોહી.
કાળ અપાટ અપટસે ત્યારે, રહીશ રાંકડા રાઈ. સમજ.

માત તાતને બાત બમની, કોઇ નવ આયે કાંય;
પાપ પુન્યએ પ્રભુ દરબોરે, ત્રાજવા માંડી તોલાય. સમજ.

૫

પવિત્ર લીલાવતી.

કરી વેસ્થાની ચારી હિમા અટારી, બાબી અમારો પેલા તમારા પ્રાણ;
જાવો થાઓ મૈયારી, બાબી અમારી પેલા તમારા પ્રાણ,
વીંછીનો આંકડો વેસ્થા છે વસમી, જે જે ન થાએ જાણ.
જાણશે તો ઝેર આણશે જાણુ, કરશે રાંડ રોકાણ;
જાણુઓ જલની ઝારી, હાથમાં ધારી બેઠા અટારી, પેલા તમારા પ્રાણ.

૬

લીલાવતી.

ઘટઘટમાં તીરથ રહ્યો, ઘટમાં આતમરામ;
પ્રેમી મન તીરથ વસો, પ્રીતમ સાક્ષીગરામ.
દાઝ્યો લુંડા દુધથી, છોડે છે શીઠ છાથ;
સાહસ કરતાં પ્રાણીઆ, સુખનું સત્યાનાથ.

૭

હરિશ્ચંદ્ર

ઈંદ્ર શાંત થાઓ સાંત થાઓ, તમે રૂપી રાય.
કરો નહિ કલેશ કાંઈ. પોતાના રે કાંય,
ધીરા થઈને સાંભળો, મારી એક વાત;
સરત કરો બંને જણા અત્રે એક સાક્ષાત,
હારે બંને જણમાં કોઈ આપે તપ દળ.
ખાલી કલેશ શાને કરો, થઈને આપ વીકળ,
વીકળ કપ્પુલ કપ્પુલ કપ્પુલ સર્વ છે અમારો રાય;
ટારે અમ બેમાં તેનું. તપ.

૮

જુગલ જુગારી.

અમો અખજાને માયા વહાલીરે વહાલીરે વહાલી,
પ્રીતી વહાલી રે અમોને વસ્ત્ર કરાવો ધરેણા ઘડાવો
મોતીડે મઢોતો મન ખાલીરે ખાલોરે ખાલી મન ખાલીરે—
નેહની નજરે નાથજી મારી નારી બંને ઘેઝી રે
કાલી રે કાલી ઘેઝી કાલી રે—અમો

૯

જુગલ જુગારી

વહાલમજી સાદી શુભામી મંગાવો.

પોલકા બનાવો મોતીડાં ટંકાવો.

બંજડી બે હીરાની, મોંઘી મઢાવો—વહાલમજી.

સાખી.

મુરતમાંજ જણાય છે, મુલુસના દંઝ;
જેવો વાનો પ્રરશો, તેવો ચઢશે રંગ.
હાંસીના કુલાસમાં રસીચી તારી રીસાધ એ—વહાલમજ.

૧૦

કરણમેલી.

ચાહે તું ધીકાર માર પ્યારમાં બોલાવીને,
પ્યારમાં બોલાવી પ્રાણ સુખમાં ડાલ્યાવીને—ચાહે.
ચુક પડી ક્ષમા કર કહિલા હવે,
શાંતિ તું પમાડ વિરહ અગ્નિને ઝોલાવીને—ચાહે.
તારા સમાન નથી વહાલી બીજી મને,
માન ચુકે માનીતી મન મદને બોલાવીને—ચાહે.

૧૧

કળાવતી.

સ્વામી મળવાની લાલ, ચહાય આ પ્રાણીરે. સ્વામી.
તુજ આધારે જીવન દોરી, કરો શું વખાણુ સ્વયંવરલાણુ.
તારે હાથ પ્રાણુ, લેજો મારા પ્રાણુ.
પ્રાણુ પ્રાણુ પ્રાણુ સ્વામી.
હવે ચાલો, બહુ માળો વખત ઠાલો, જરી ભાળો.
કોક પકડે, બાજી બગડે, થશે હાણુ સહ ટાળો. સ્વામી.

૧૨

ખુને નાહક.

મોહનીયા પ્યારી સમનસે મલાવો
જો ચાહો જો મામે વોહી મોસે પાવો
એહ મુંહ કાલા ઝોર મસાલા જકે ખુશકા ખાવો
મયજલા હું પરકમે તુમ ઝોર ન આગ લગાવો
જનમ એહ ગુન ગાતુ બીનતી સદા મય કરે.

૧૩

મુળરાજ સોલંકી.

સનનન સોહે સાવરીયા શામ
પ્યારે પ્યારે નયનામે વારી વારી જાઉ. સનનન
એક તો ડાલે પીયા મુખડેપે આગલ દુજો દીખાવે ઉગલીઆરામ
તીજ ભરે મોરો છતીયાપે, ચુટકી કયા જાહુ ડાલે મુજરીયા શામ
તીકજ ભાગે મોરા જીયા લુભાવે નયનોકી કરી પતગાયા રામ
જાઓ હઠોજી ન બધ્યાં મરેરે છોડો હમારી ડગરીયા છામ.

૧૪

મુંદરવેણી.

જોબનના રંગમાં ઝુલે.

રમણો ના જોષજ મન મોહનની સંગ—રંગમાં.

છલુકો કરેતી છલબલી ઠપકો દે' થકે' દંગ.

પુજ સમનાના સરમ મુકીએજો જો મચાવીશ જંગ—રંગમાં.

મદન રંગથી પ્રસૂલિત થાશે ચંપાએલ આતંજ

મહાલથું ચાલથું પ્રીતમ પ્રીત પણ નહિ આવે દંગ રંગમાં.

૧૫

રાજબીજ.

મણે જુદાઇ પ્રાણ બની શીદ અણુજણ

મળી આનંદ દહાણ ચાલ ચમન ઉડાવ

તું છે છબીલી નાર, ચાર હું રંગીલો ભરતાર

બન્યું જોડુ નીરુધાર મણી કુંદન જડાવ

ઢાંક માથાની વેણુ, કાળી નાગતણી ફેણુ,

પ્યારી અણીઆલા નેણુ જરા ધીરે નચાવ

વાગ્યો કલેજે કારી ધાવ, દુખ દેણુ ભારી.

જરા થા દયાળુ પ્યારી, મને મરતો બચાવ

જોયું બ્યારથી આ મુખ, કામ આપે બહુ દુખ,

ગયો ચોરી માફ સુખ, પ્રિયે પાછું અપાવ.

૧૬

સતી અનસુયા

હાંહારે સંતો સંગ સમાગમ મોટો, હાંહાં

જોનો ત્રીલુવનમાં નહીં જોટો—જોટારે—સંતો.

કરવો હરિભજન વ્યાપાર (૨)

જેમાં કદી ન આવે તોટો—તોટારે—સંતો.

જગમાં જાયું તે જવાનું (૨)

કરતાં ખળ ખોરબો ખોટો—ખોટારે—સંતો.

ધરવું ધ્યાન હરીનું સાચું (૨)

એ વીણુ સધળો ગરબડ ગોટો—ગોટારે—સંતો.

૧૭

મદન વસંત.

કહુ વાત હું વિગતે વિચાર, વનિતા વખત વધુ ન લગાડ

કર ધરીને કરવર પ્યાર વનિતા વખત વધુ ન લગાડ

રંગે રમાડું સંગે જમાડું, પ્રીતિ ચખાડું રીતિ દેખાડું.

રસમાં ડુબાવુ નાર, વનિતા વખત વધુ ન લગાડ,

વિધ વિધ સાડી પહેરાવું દાડી કમખાને ચોળીને ચણીથોને નાડી

હાર હીરાનાનો માળ સુવાળી ઝાંઝર મુમણા મોતીની વાળી

ખવરાવું પકવાન થા તું તો જડી પગમાં એ જોડાને છત્રી લે કાળી

અડવાને આડી ફરવાને લાડી હો તારો લાડો ને તું મારી લાડી
હું તારો પાડો ને તું મારી પાડી
મીઠા મીઠા મેવા તે જોધને જોધને લેવા
લહેરાજીના વીવાહ નહી ખાવા કે પીવા
તું ચાલને ચા તમ્બાર-વનિતા-કહું

૧૮

મુરદાસ.

ખીસ્વ-આ તારા વચનો સારા સ્નેહે સાંભળતાં
સાંતી પામ્યું છે મન માફ ને આજે-
જગની જ'જગજમાંથી બળતા બચાવેજી
ધન્ય થુર ચિંતામણી ધારૂં રે આજે
ચીન્તા-ભક્તિ ભગવાન કેરી કરતાં હ'મેશાજી
ચવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂં રે-સાચુ
ખીસ્વ-આ તારાં વચનો સાચાં.

૧૯

ભક્તિવિજય.

મને વૃજવાસ છે બહાલો, કરો શિદ આગ્રહ કાલોરે
સગાં સહોદર માત ને તાતના ફાગટ છે સહુ ફંદ,
આનંદમુર્તી નંદકુમારની સ્નેહે ધરી સુખકંદ.
પાયો મને પ્રેમનો ખ્યાલોરે. કરો.

અધમ સ્વામીને લેજો ઉગારી, બહુ વિધ આપી બોધ;
આપની ભક્તિ કદી નહીં છુલથી નહિ કરે અવરોધ.
મીરાં ચીતોડમાં ચાલોરે. ક.

બુદ્ધરને બજી દુર ધરી મેં દુનિયાની દરકાર
પ્રાણ જતાં પણુ હું નહિ ચુકું લાલની પ્રિત લગાર.
ખોટા સહુ જગના ખ્યાલોરે.

૨૦

ભક્તિવિજય.

મારા રંગીલા ગીરિધરલાલ આવ્યા રૂઢું રૂપ ધરી,
દાસી મીરાંને દિનદયાળ બેટો વેગે બાવ ધરી,
જાણ્યું નથી જોણે હજી શુદ્ધ તમારું સ્વરૂપ,
ડરશે એ દિલમાંહી, હુંતો આનંદ પામીછું અનુપ-બેટો-મીરાં
જળ સ્થળમાં હું જોઈ છું, તમને ત્રિશુવન નાથ,
ડરવાની નથી દેવ હું તો બગથી દોડીને ભરૂં બાથ. મીરાં.

૨૧

ભક્તિવિજય.

ધેલી યધરે હુંતો ધેલી યધ, હું બહાલા નંદલાલ વાંસે હુંતો ધેલી યધ

નામ લઈ રે એવું નામ લઈ કુતિ નમત વીતાવું એવું નામ લઈ
આ રે સંસારીયાવું સગવળ છોડી રે (૨)
રૂઝ રસ સાથે રાચી, રહી વંદાયા
લગની લાગી છે મને લટકાળા લાલેથી રે (૨)
બપુ કાનુડાની માળા કરમાં ગ્રહી વહાલા.

૨૨

જયરાજ.

મોહન આવો મલપતાને, પોઠા પ્રેમે પલંગ,
અંગ દુલ્યાં નવરંગ અમારા, રાય રમોને રંગ.
સલુણા સાહેબાજી હો, મારે મન મોહની લાગી રાજ.
આજ ભરી ભર રંગ તમોને છાંડું છખીલા છેલ
ચઉદ્ધ બ્રહ્માંડ શક્તિ બને એવા ખાંતે બતાવું ખેલ-સ.
એક છખી છે આપની એવીજ સુરજ કોટી સમાય.
પીરસી પીરસી કંચન થાશું હરખ હથે ન સમાય-સ.

૨૩

સુરદાસ

હુતો બજન કરીશ હરીતું, સદા સુખે—બજન
આ સંસાર આગસમ લાગે મિથ્યા કાંશં મારી હારી.
નહી કોઇને કહેવા તમારી વાત આ બધાઉં છું.
રાખો ભરોસો હૃદયમાં, હું દેવના સમ ખાઉં છું
છોડો કામા લાવી મને, ઝટ અહિંથી જાવા દિઓ
સંતો તણા સહવાસમાં, ગુણ કૃષ્ણના ગાવા દિઓ

૨૪

સુરદાસ.

મેં ભયતો છોડ્યો ભાસ, નયનો કરીને ન્યારા.
ઘટ ઘરમાં કરજો વાસ, પ્રીતે પ્રભુજી પ્યારા—રેક.
વીકલ વહાલું બીરદ વીચારી, આ સેવકને લેજો ઉગારી
વ્યાધી વીકારી શરણે સ્વીકારી ટાણે હરે મુજ ત્રાસરે—મેં ભયનો
આંખ વીના અતીશય દુખી થાશે જીંદગી આની શી રીતે જશે
ગાયે હવે રુ ગભગાયે હવે શું શાને બનો છે ઉઠાસરે

૨૫

સતી દ્રોપદી

સામગીઆજી કરજો મારી સહાયરે
ગહલા ગરૂડે ચડીને વેલા આવજો રે
શામસુ સલુણા શુભદ્રાના વીર રે
આ દીન બાળાની લાજ કયાણુ રાખજો રે
છોગાળા છે વાત છેલી નથી કોઈ મારે બેલી,

વા'લા તુજ ગુણની પેલી બસી કુખની કુખી,
 કુખની ઘાંઠ ને ફરીયાદ અંતર લાવજો
 કહિશ કંઈ ચણાઈ ફરીયાદન નિર્દય અર,
 જોતાં પાંચ બરથાર પાપી પટકુળ તાણતો;
 વારે આવોને ક્યા દીલ લાવોને
 નાથ હું અનાથ નારી બરસો છે શુધર બાળી,
 જોવી તેવી હું તમારી વા'લા દેશો ના વિસારી
 હેને હળધરજીના વીર આવી ઉગારજોરે.

૨૬

સુરદાસ.

બહાલા વજલાલ સાથે લાગીરે લગનીયાં મહારી મહારાજ
 પ્યારી છપ્પી ચામળાનો સ્થાપી ઘટ ધરમાં મેં તો
 એને હાથે છે મારી લાજ
 વંદાવનમાં રસતા ધરતા વરતા આ આ.....બહાલા,
 હમડે નીત હેત ધારી બંધુ હળધરના
 હું તો સેવું છોડીને ખીજ ..વંદાઆ બહાલા,

૨૭

સતી દ્રૌપદી.

ગોવીંદ ગુણ ગાઓ રે નરનાર,
 ગોપાળ ગુણ ગાવો રે નરનાર
 ગીરીધર શ્રીધર શ્રીમુરલીધર
 નામથી નેહ લગાવો રે—હાં નેહ લગાવોરે.
 માઈ તાઈ મિથ્યા માની કૃષ્ણ કૃષ્ણ કહે જાવો રે. રે.
 અધમ ઉધારણુ ભવ જગતારણુ,
 નિરભય નામથી ચાવો રે ભય નામથી જાવો રે. રે.

૨૮

જાગરે જીવ સંભારને શ્રીહરી શઠ ચઢ શું સુતો સોડ તાણી
 પોટલાં પાપનાં બાંધીયા સાથ નવ જ્ઞાન વધરાગની વાત જાણી—
 દિવસે ચઉદિસ બચ્ચો રાત નિદ્રા વિશે સ્વપ્નમાં સંભારે ખોટી માયા
 જન્મીને જીવનનો સાર જાણ્યો નહી નવ ધડી એક ગોવીંદ ગાયા
 મોહમાં રહી મચ્ચો પ્રપચમાં તું પચ્ચો ચિંતામણી એજે ખોયો
 વાર્યું કરતો નથી હાર્યું કરવું પડે અંતે પસ્તાઈ પસ્તાઈ રાયો.

૨૯

મીરાંબાઈ.

હરી મારા હૃદયે રહેજો પ્રભુ મારી પાસે રહેજો
 જોજો ન્યારા થાતા રામ મને તે દીનનો વિશ્વાસ છે.

મીસંબાધને મારવા બ્યારે શણે હડો લીધી રામ—મને
 ઝેરના ખાલા મીસંબાધએ અમૃત કરી આરોગ્યા રામ—
 જુનાગઢના ચોકમાં બ્યારે નાગરે હડો લીધી રામ—મને.
 નરસિંહ મહેતાની હુડી લધને દારીકામાં દીધી રામ—મને.
 સવરી કરાં ઝોઠાં બોર પ્રેમે કરી આરોગ્યા રામ—મને.
 તથુ જીવનના નાથ રામને મીસંબાધએ ગાયા રામ—

૩૦

વિક્રમચરિત્ર.

નજર કરો નાથ જરા ઝોળખી લ્યો નારી,
 શું હું ખીજ કે કંથ આપનીજ ખ્યારી—નજર.
 હેમ ખ્યાલો હાથમાં ને મહી મીહું દુધ,
 પીયુ સામા પાસથી શું તેની જીભ્યા શુધ
 કોણુ હતી એ તે કંથ દુધ પાનારી—નજર.

૩૧

સદેવંત સાવળીંગા

વેહેલા ઉઘાડો દાર- સદેવંત વહેલા ઉઘાડો દાર,
 એકલી ખીહું છું હું બહાર, સદેવંત વહેલા ઉઘાડો
 માટે લગાડો ન વાર, સદેવંત વહેલા ઉઘાડો--ટેક,
 છે મનથી તુજ મસ્કરી, જીવજ મારો જાય
 ઉભી રહું આંહી એકલી, તેમ તેમ હૃદય ચીરાય--સદે.
 માત પિતા મે પરહર્યા, તજ નાત ને જાત
 તમ અરથે બની ઘેવડી, આખી માજમ રાત--સદે.
 હવે હદ થઈ વાલમા દરશન દો ઝટ આપ
 શક્તિ સહન કરવી નથી, તમ વિયોગ કેરો તાપ--સદે.

૩૨

નંદબત્રોશી.

મન જીલાવે મન લોભાવે, મન ચકડોળે ચડાવેજ;
 શુધ પવિત્ર નિરમગ આત્મા, કાદવે રંગ રોળાવેજ,
 જ્ઞેવાનું તે નવ દે જ્ઞેવા, નહી જ્ઞેવાનું બતાવેજ
 અમરત મુકી વીખને વળગે નરકે મહી રોળાવેજ
 વાશ વનીતા વીશ્વ મહી છે, કોઇ ગોરી કાળીજ
 તુષિ છે સંતોષ મહી, નધી સુખકર વૃદ્ધ બાળીજ—

૩૩

ઉમાદેવડી.

ગાળે ગગન ગરરર ગગન ગરરર ઝખકે વિજળીયો ઝરરર
 વરસે વરસાદ ઝરમર વરસાદ ઝરમર વિયોગીના ચીર ચરરર
 ખીની બાળા હાય અરરર રવામી સોડે પેસે સરરર—ગાળે .

હરીયાળી જુમી બધી, હરીઆળા વળી વન,
 હરીયાળુ સંજેભમાં,
 અરે વીરહે હો છે અમનરે સજની મદન પીડા કર્યા કહીયે
 બાળા રહીએરે મનમાં મુઝાધએ—સજની.
 નહીઆ ખરરર નાસતી સાગર સ્વામી પાસ
 મોર મયુરીને મળે
 ચટપટ લાગે રે આવે સમે ભોગી ભેટવા રે
 માતાજી મેર ને કરે, કુંવારી કોડે કરગરે
 મચ્યો મદન મહાવીર, મચ્યો મદન મહાવીર,
 ચપ્પએ માતાજી અમે થરરર—ગાળે.

૩૪

વીણાવેલી.

રે રહીઆળા રણવીર જગદાધારને
 આજીજી આ અબજાની અવધારને રે
 હું દીન બાળા કોપ્યા કંથ કુમારને
 વાદળ વરસે રૂધીર મુશળધારને
 બલે આ જીવ જીવ જાહાંડ માંચ
 કદી નાથ આગા લોપીશ નહિ
 સતી સંત જીવે પતિ ગુણ ગાઇ
 સતીની ગતી છે પતિ હાય રહાઇ
 રે દીન બંધુ-જગવળે બરથાર ને
 છેવટના છે પ્રણામ પ્રાણાધારને

૩૫

ભક્તરાજ અંબરીષ.

ચાલ ચાલરે મારા સમ રસીયા
 તારી ઇમકતી ચાલ મને બહુ ગમતી,
 વાંકી પુછડી નથી સીધી વળતી
 તારો કંઠજી બોલ ત્રાંખીઆનો તોલ,
 ઘ ઘ ઘ કોલ આપરે વહાલા વસ વસીયા. ચાલ.

૩૬

ભક્તરાજ અંબરીષ.

નહુથી લુલાવે છે આ બાન, નટખટ બહુ કરે પિછાન, (નહુથી.
 લુટારો છે કે હમારો કોઈ, મોત વિણ મરવા આવ્યો નાદાન
 હગાધથી હુસ્તો ધરમાં આતો,
 નોંધ એનું મુખ મારો જીવડો જાતો.
 (અલીએ હું આનો બાપહું શુધ બાપ, તારો વર ઠીક કહું હુંકે

આવું બહીર કરે.

(જ્યને રોયા ધરખારો, જો વહુ તારિમી, ખડ મુખે, ખા લોહ મર
આપણે ધનતપી રહીએ બાપુડી આવું ના કહીએ
ફર હઠ પાછા હોડ પતરાછ.

ઠીક, ઠીક, ઠીક.

વારે મારા કુધરાળા, લટકારા ચટકાળા બહાલછ વાલમછ

ડોમડુ ઝાલજે અમથુડા આનુ જઈ

ગરદન મારીયે મ્હોમાં ફુચો દધ;

ફટ છોકરાં,

જા ઠગ ડોકરા,

મુક ડોક મારી કહુ છું ગઈ ભાંગી.

હાલો લીયો શેઠ મોં માગી લે, લે, લે,

ચાલો મફતીયા અમથુડા એને જવા દીએ,

એ તરવન હેવાન.

૩૭

ભક્તરાજ અમરીસ.

મોહનજીને મળવા તલપે માફ ચીતરે,

પ્રેમની આંખો પ્રેમની પાંખો;

પ્રેમના ગાઢ મુખે ગીતરે—મોહનજી.

સાગર સંગે સરીતા ઉમંગે

મળવા દોડે ધરી પ્રીત રે—મોહનજી.

પ્રેમે મળથું જ્ઞાનમાં ભળથું,

વહેલા વળીથું હાં ખચીત રે—મોહનજી.

૩૮

જગતસિંહ.

ફનિયામાં નથી કોઈએ દીઠો પ્રેમ કીનારો,

સાગર મહી ફુલતો પ્રેમી કોઈએ ન ઉગાર્યો—ફનીયા.

મતલબમાં મુઝાએલો ભરર એમ ભમાયો,

પ્રેમાંધ બની પુણ્ય કમળમાં એહ બીડાયો—ફનીયા.

પંખી પરદેશી પ્રેમ વગડે જઈને મુઝાયો,

ઝાડીમાં મળી વાટ નહિ એમ અથડાયો—ફનીયા.

આ મિત્ર મળે ભોમીઓ, આવે હવે આરો,

નહીતો ધવાએલો ફળે એ બળદ બીયારો—ફનીયા.

૩૯

ભક્તરાજ અમરીસ.

શાથી સુંદર છે મારો નાથ—મારો નાથ રે

મહામહી એ હાસ કૃષ્ણનાથજી,
શુભસાગર એ નરવર નાગર;
મોહી અમર વરને સોંપેા હાથ (૩) રે—મહત.
કરવાને મનના ભાગનો તન,
સંસારે કરીશું એનો સાથ (૩) રે ભક્ત.

૪૦

નંદ બત્રીસી.

જગી જોને તું જીવડા, અલ્યા જગી જો જરી;
સુતો શું અભાગી, સુખના સ્વપ્નમાં ફરી (૨) જગી.
સ્વાસ્થ્યનું સમપણું સંસારે, તેમાં મુઠ તું શું લપટાએ,
કહું શું મુરખડા હજી માયા ના ગરી,
ચાહના ચીતની ના ચળી, તૃષ્ણા તતની ના ટળી—જગી.
૫રે મરણનો માથે રે ફેરો સુકૃત કરીને ભવજળ તરીએ;
માનવ દેહ મોઢી ઘેઝા મળશે ના ફરી
માંડા મળશે ના ફરી, ગુમાની મરશે ના ૫રી
વય તો જાય છે વહી, તે ચીતમાં કાં નહી—જગ

૪૧

નંદબત્રીસી.

આ સ્વપ્ના સમ સંસાર સમજી દ્યોને શાણા,
દુર્લભ માનવ અવતાર અવની મહી એ રાણી.
બાળપણું રમતા ગુમાવે,
જીવાનીમાં લપટપણું ભાવે;
વૃદ્ધપણાએ જીવ લોભે તણાએ, રો નહી કીરતાર રે—આ.
મરણુ શ્વાસ જવ ચાલુ થાયે,
કૃત્ય કુડાં નજરે ઉભરાયે;
પીડાય ભારે, પસ્તાય પાપી, ત્યારે આંસુ વહે ચોધાર રે—આ.

૪૨

રમારણુજીત.

મહી વેચવા હાલી હું તો મહી વેચવા હાલી,
મારજે પલકારા મારતી ફરે પુલી ફાલી;
જીવાનીયાની નજર પડતાં લાગુ બહુ વહાલી.
પ્રેમ પરણું હું તો મોઢું ન ઠાલી માલી—હુતો.
માણી માણીગર મરદપર માં કરડી આંખ
પોપટ પડ્યો પ્રેમ પાંજરે પાળ ગમે તોડ પાંખ;
પાળીએ નહી અમે પોપટડા, ગાડરના સારનાર,

અડીએ નહીં અજખામણાને રહે તે પડતું ગમાર;
સીફને યકા ખાસ તું ધાયલ સીફને ધકા ખાસ,
તારા જેવા તો પગ માટે પશુ દઉં ન તાલીર—હુંતે.

૪૩

રમાટેવી.

જરા નાચોજી નજરેથી યાર, હારિ જરા ખેલોજી નખરેથી યાર,
તેરી મેરી જેડી બની મજેદાર—જરા.
ચાહું મટાથી મહાલુ અટાથી, એતો ધશક્યાજીનો વહેવાર—હારિ
હવે નેન મીલાવોને પ્રેમ શીખાવોને આર લુટાવોનેજેબનીયાનીબહાર
હજી લટકેથી આવોને મટકેથી આવોનેઆર સુણાવો અંઝરનો ઝમકાર
ઉહું હું ઉહું હું યાર, ધશકના જેજે દેદાર—રંગીલા.

૪૪

લીલાવતી.

અવર મદન અલખેલો આતો દીસે અવર મદન અલખેલો.
ચરદ પુનમના સુધાકર સરખો, આજ નગરમાં ઉગેલો—આતો.
મનોહર કસ્તુરીઆ મૃગ માફક, જેઉ ઝરખે ઝુકેલો—આતો.
હું નીરબાગી નાચ તજી મુને, વેસ્યા આવાસે વસેલો—આતો.
ધન ગુણીકા ધરણી તળ તુજને, પ્રીય કર્યો મમ પરજેલો—આતો.
ચંદ્ર ચકોરને મધુર મેઘ સમ, મુજ મન રંગ રહેલો—આતો.
મધ્યારી વેસે મને નહીં જાણે, મમ છળ છેલછખીલો—આતો.

૪૫

વીણાવેલી.

હા માનેલી માતેલી છકેલી છોકરી તારૂં ઉતારૂં શુમાન,
હા ચઢીને ચઢી તું છેક ચઢી ભુલી નાના મોટાનું બાન;
પહેલાં પાણી પીને ઘર પુછે, પછી એતો મહાઅજાણુ—હા,
લાડ લડાવીએ બાળપણે, પછી કરે અપમાન,
પાળી ભુલી બાન કદાપી સ્વાન રહેવું નુકસાન.
યાચ કુપાત્ર ને પ્રીતીનું પાત્રજ, રહેશે આખો ભવ દુખનીધાન.

૪૬

નવલકુંસુમ.

ભરી ભરી પ્રીતીની પ્યાલી પીજે ને પીવરાવજે—ભરી ભરી
લટકે મટકે રસીલી રસીયાને રીઝાવજે—લટકે
જીવનનો લહાવો લેજોજી, જેખનનો લાવો દેજોજી,
રસનાના રંગ તરંગમાં, ઝુલજે ને ઝલાવજે—ભરી
બની તુમ ગુલ રસીલી રે, પીયુ જુલજુલ રસીલીને,
જેખનના જાદુમાં રે, ઝુલજે ને ઝલાવજે—ભરી

આજ આવી રાજ હજુરમાં કર્નેડીને કું વીનલી—રે.
 એક કામસેન વેસ્યા અહીં સાચી સત્તર તે તો મારી સહો
 સત દીન થેર તેને રહી, મમ પુત્રની બમડી મતી—આજ
 કુળમાં કલંક કપુતથી, આ મને જરી ગાંઠો નથી,
 એથી આપને કહું અરજ આ, મુઝી બેટણું પદ જુપતી—આજ
 હુકમે હમારી પીડા હરી, ગુણકા કનેથી કૃપા કરી,
 અમ પુત્ર અમાવીએ થાઓ રાજ્યની ચઢતી રતી—આજ
 સતી અનસુયા.

મારે મંદીરે પધારો યોગીરાજ મહારાજ,
 ભોજન કરાવું મન બાવતાં;
 ઘેબર ધારી જલેખી શીરો સુખડી,
 મોતીચુર ને મેસુર બાગે ભુખશું;
 તળી તતખીરે કાચલી વડી, તમ કાજ—ભોજન
 નેહે નીપજવું શાક ભાત ભાતના,
 રૂડાં રાધતાં બનાવું જાત જાતનાં,
 અતી જુક્તિથી પીરશું પ્રીતે ધરી આજ—ભોજન.
 સતી અનસુયા.

મારે મ્હોડે મનાવી રાજ કહેવરાવી;
 કલાવી પટાવી પુછો શું તમે (ર)
 કુલ સુગંધીવાળાં રૂડાં રંગે રૂપાળાં
 તેની મીઠી સુગંધી કોને ના ગમે;
 કોને ના ગમે—મારે
 લીલાં પીળાં ઝાડ પાન—ઉપર પખી કરે ગાન;
 રાજ કોને સાંભળવાં કોને ના ગમે;
 કોને ના ગમે—મારે

રામ નામ તું બજલે પ્યારે, કાયકુ મગરખી કરતા હે
 કચી મટીકા બંગલા તેરા, પાવ પલકમાં ઢળતા હે
 બાઠણુ હોકર પુરાણુ વાંચે, સ્નાન તરપન કરતા હે.
 સર્વ કાલ સુચીત રહે તો, ઓ કયા સાહેબ મીલતા હે
 જોગી હોકર જટા વધારે, હાલ મસ્તમે રહેતા હે,
 ઉખર ધરે કર હાથ સુકાવે, ઓ કયા સાહેબ મીલતા હે—રામ
 સુલ્લા હોકર બાંધ પુકારે, વો કયા સાહેબ બહેરા હે
 સુગીઠે પાંવકા અવાજ બાળે, ઓ બી અલા સુનતા હે

સંસાર જોડે લીંગ બધાવે, ધરણી ભેર શીરના હે
 સંખ બળ કરે ક્ષીર મુખે એ કસા સાહેબ ભીલતા હે
 કહવ કખીરા મનનાઈ સાધુ મનકી માયા જપતા હે
 બાવ ભક્તિસે ક્યાન મરત હે, ઉનકુ સાહેબ ભીલતા હે

૫૧

* સીસબાહ.

મુખડાની માયા લાગીરે, મોહન તારા મુખડાની માયા લાગી.
 મુખડું મે જોયું તારૂં, સર્વ જુગ થયું છે ખાઈ
 મન માઈ રહ્યું ન્યાર ન્યારે—મોહન તારા.
 સંસારીનું મુખ એવું ઝાંઝવાના નીર જેવું.
 તેને તુચ્છ કરી ફરીએ રે—મોહન તારા.
 સંસારીનું મુખ કાચુ પરણીને રંડાવું પાછું,
 તેને ઘેર સીંઢ જમીએ રે—મોહન તારા.
 પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સોભાગ્ય મારો,
 રાંડવાનો બે ટાળ્યો રે—મોહન તારા.
 મીરાંબાહ બલિહારી, આશા એક મને તારી,
 હવે હુંતો બડ ભાગી રે—મોહન તારા મુખડાની.

૫૨

કખીરદાસ.

રામ ઝરખે બેઠકે સખકા મુજરા લેત
 જેસી ઉનકી ચાકરી એસા ઉનકા દેત.
 મન મરે માયા મરે, મરમર જાત શરીર,
 આશા તૃણા ના મરે કહે ગયા દાસ કખીર
 કખીરા તેરી કોટડી ગલકટે કે પાસ
 કરેગા સો પાવેગા, કોણુ બેટા કોણુ બાપ
 અજગર કરે ન ચાકરી પાખી કરે ન કામ,
 દાસ કખીર યું કહે સખકા દાતા રામ.

૫૩

મુરદાસ.

વિષ મવાત મમ માત તજીને, કૃષ્ણ ભજન તું કરવા દે.
 ધર્મવૃત્તિ એ ધરણીધરનું, ધ્યાન મતીથી ધરવા દે.
 અધમપણાને અત્રગ રાખી, બંડાર ભક્તિના ભરવા દે.
 નટવર નામનું નાવ મળ્યું તો ભવસાગર તરવા દે.
 નાશવંત નર નામ છોડીને, અક્ષય વરને વરવા દે—વિષમ.

૫૪

ઉદયભાણુ.

મન માયાના કરનારાંરે જરી જોને તપાસ તારી કાયા
 પુછી જોને તું પંડીત પુરાણારે કોઈના અમર છે લેખ લખાણુ

કાચી છે કાચા આ આલીની આંધ માટીના બેલ બનાયા
 કાણુ તો સમજી અમમ મમ પણુ બાળક ખીચાવો કપટાયા રે
 લાખોની પાંખો મધ છે તીખરાઈ જેણે મુઠપર લીધું ઠસયા
 કાળના કાવાડેથી કાણુ બચ્યું છે હોય બસે રંક મહાસયારે—રે
 સંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી વંધ્યાના લાડ લડાયા
 જોખન ને તન ધન તેવા સમજવા પાણીમાંના પડછાચારે રે
 ૫૫ વીણાવેલી.

અરે શું માનવનો અભિમાન પલકમાં ટળી જશે રે
 ખરે જેમ પીપળા ઊપર પાન પલકમાં ખરી જશે રે
 પલકમાં ખરી જશે રે માટીમાં મળી જશે રે
 ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની ના આં.....રે નથી
 મુઠ મમતામાં તોએ મરતા આ..... રે મથી
 પામર નરે નાદાન.અરે.

કાચા કલેવર કારમુ છે ગંદકીનો ગાડવો
 સમજી જને સમજી યધ અભિમાનને વણસાડવો
 અભિમાન શણીધરને નહીં દુધ પાઈને પેધાડવો
 રાવણ સરીખે માનથી લીધો નથી કાંઈ લાડવો

૫૬

મીરાંબાઇ.

કાનુડો ન જણે મારી પ્રીત બાધ અમે બાળ કુંવારારે—કાનુડો.
 જળરે જમનાનાં તીરે હું તો ભરવાને ગઇતીરે
 કાનુડે ઉરાડ્યાં આછાં નીર છાંટ્યાં છરરરરરર—કાનુડો.
 જમનાને કાંઠે વાલે રાસ રચ્યો છે
 સોળસેં ગોપીનાં ઝાઢ્યાં ચીર શાટ્યાં છરરરરરર—કાનુડો.
 હું તો વરણાગી કાના તમારા રે નામનીરે
 કાનુડે તાકીને માર્યાં તીર વાગ્યાં સરરરરરર—કાનુડો.
 બાઈ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા
 કાનુડે બાળીને કીધા આખ ઉડી ફરરરરરર—કાનુડો.

૫૭

માનસિંહ અલોસિંહ.

જળ ભરવા ગઈતીરે સાહેલીની સંગે
 આડા આવીને ઉભારે કુંવરજી નવરંગે
 જળ ભરવા ગયા સર્વે વાડી મોઝાર
 યધ ઉભા દરવાન તે બંને રાજકુમાર
 રેકી રાખી સાસુજીરે અમો સઉ પનીહારી
 નામ પુછીને મારે રે કીધા ઠઠા બારી—જળ.

શરમાઈ ઉભા રહ્યાં શું અમ અમળા જોર
વિનંતી કાંઈ સુધી નહીં દેખાડી નીજ, તોર
તેથી અમે હાર્યાં રે આખર એક સાહેલી.
નામ દીધું આરં રે ત્યારે દીધા મેલી—જળ.

૫૮

સંસારીયામાં કોઈએ જતાવો નર સુખીયાજી
રાજ પણ દુખીયાને પ્રજ જન દુખીયાજી
દુખીયા જગતમાં જીવાનીયા—સંસારીયા.
આશા ત્રણપમાં બંધાણા જીવડાજી
એક બીજાને લડાવીયા રે—સંસારીયા.
મનમાં મનોરથ મોટા મોટા બાંધીનેજી.
અધમે આદરે અભાગીઆ રે—સંસારીયા.
ધાર્યું હરીનું થાય મુરખ માને નહિજી
અતે પડે શીર જીતીયાં—સંસારીયા.
બવ રે સાગરને પાર ઉતરવાજી
રામનું નામ લે તું પ્રાણીઆ—સંસારીયા.

૫૯

મોહનીચંદ્ર

આવશે પ્યારી, આવશે પ્યારી આવશે
અહોહોહો, મારી હૃદય મણી પદમણી પધારશે રે
હીરા મંગાવું કે મોતી મંગાવું, પ્યારીનું મન શે માનશે રે.
માળા મંગાવું ને ગજરા ગુંથાવું સુંદરીને શું કાવશે રે.
ચમેલી લાવું કે હીનો મંગાવું, રસીલી શાથી રાચશે રે—
લાડુ મંગાવું કે ઘેઅર મંગાવું, મોહિનીને શું બાવશે રે.

૬૦

મોહનીચં

ચોકને આંગણે ચાંદની રે ખીલી રૂપેરી રંગ રંગ રે
આવો સાહેલી રંગ માનવા
હમયા ખેલીને બેન બેનરે વાતો કરી લ્યોની વહાલની
વહાલા વસે વિદેશમાં, બાળા બાળે વેશ;
સધયર શા શા મોકલું, શાણાને સંદેશ.
કુંજલડી રે સંદેશો હમારો જઈ વાલમને કહેજોજી રે
પ્રીતિ કાંઠાના હમે પખીડા પ્રિતમ સાગર વિના સુના સુનાજીરે
કુંજલડીને વહાલો મીઠો મહેરામણ.
અમને અમૃત ખાણુ વહાલા પ્રીતમ પ્રાણુ—કુંજલ.
સાયબો મારો સુલક્ષણો, એકા જીઠાં ખાય;
ઘરની સુખડી ના ગમે, સોગન જીઠાં ખાય.

તમારા સમ જો તમે મને વહાલા, જુઠ્ઠા સમ આવજોછો
પીયુ તમારું મનહુ માને ત્યાં જાવ છો,
ધી બર્યાં ઘેબર ઘેર રજો છો

કુલકા આવના ધક્કા આવ છોછો—પીયુ તમારું

સોજ વરસની સુંદરી રવામી વરસે સાક;

મોહુ જોઈને મોહી રહો લાડકી કરતી લાડ.

પગમાં કાંટા વાગ્યો (૨)

નહિ રે જીવું હું તો નહિ રે જીવું

મારી સગી નણુંદના વીર હો રાજ—પગમાં કાંટા

તેડાવજો મારા આપાજીને રે,

જોગી જતીને તેડાવજોછ રે—નહિ, રે.

૬૧

વીણાવેલી.

ચાલો મારા ચતુર સુજાણ હાં હાં

મારો નહિ નયનનાં આણુ હાં હાં

કાગળે ઉતારી તારી મુરતી રસીકા પ્રાણુ—ચાલો.

ધાયત્ર કીધો તે પહેલાં ધુતારી મારી નયનનો માર

દાઝયા ઉપર લુણુ વચન લગાડી પુરો કર્યો લાચાર

નખરેથી છેવટ નાણુક નાણુકડી

માર્યો તેં હાય હાય ઠાર ઠાર

રસિક વર માર્યો તેં હાય હાય ઠાર.

૬૨

મોહનીચંદ્ર

મારી લાડકડી લજ્જાને સંભાળજો રે

આ પાંખ વિનાની પંખીણીને પાળજો રે

બેઠ ચતુરસુજાણુ છો શું કહીએ

તોય દંપતીને આશીશ દઈએ

હળી મળીને હેને પ્રેમ હેમ સંભાળજો રે,

મધુરા મંત્રથી પાપ લુટારાને મારજો રે

નિર્ભજ મતિ જળથી દહાય અનિતી નિવારજો રે

જળથી છુટે માછલી નોંધારી લાચાર

ગભરાતી ના ચુલુવંતિ વિશ્વપતિ છે બહાર

૬૩

નરસી મેહેતો.

મારી વારી શું શોભે છે વીરો ખીજ પાંચકા ને પોતે હીરો

પીરશું જોખલીએ ખાંડ ને ખીરો દેશે બેનીને બહુ હીર ચીરો

ધરણીધરનો સેવક સદા ધીરો જોને દેખીને લાજ અમીરો

શુભ પ્રાદક જમ પીરતું, બેન વિના નહિ કોય;
- વંશ વધારક તાતના, દીધામુખ તું હોમ.

આપ તું આશીશ, સુખડાં પામીશ, દુખડાં વામીશ બેન—વારી
ધન ધન મારી બેનડી, વિણ સ્વારથ તુજ પેર;
સ્વારથ સહ સંસારમાં, નહિ નરસીને ઘેર
સાચી સાચી પ્રિતી ચોટી તારે ચીત ગાતું મને ગીત બેન—વારી.

૬૪

વીણાવેલો.

જગતમાં તે નરને ધીકાર. તજે જે પરણી ધરની નાર
બગાડે મુરખ તે સંસાર, ભેળવે દીવેલમાં કંસાર
અરે કેમ હાથ પડે રે અ ..ર સુંદરી ધર શણગાર
ગુલાબના ઢગલામાં શોભે, ધગ ધગતા અંગીકાર
અંગ આપણું અબળા કહિએ, કહો ભાઈ અંગ તજીને રહીએ
અ...ર કોણુ દાર—જગતમાં
ભજે કેમ કેશર ખાવામાં, લસણુ તણો વધાર
મધુર કળીમાં ડુંગળી ગુથે, હીણુભાગી સરદાર
કુસુમ કળી કરમાઈ દીસે કરમાં છુંદે કળીને છાકી છરમાં
અર ...કુંભાર,

૬૫

ચંદ્રહાસ.

ડરમાં તું દીવ સાથ છોકરા ડરમાં તું દીલ સાથ
તને કોઈ ન મારે લાત છોકરા
તુને સંભાળુ પ્રિતિથી પાળુ ચાલ તને મારો મહેલ દેખાડ.
ધરણા વચ્ચે સારા સારા કાઢું, ચાલ તું જે મારા મહેલના ચિત્રો
રમકડાં રૂંદાં ન્યારાં વિચિત્રો, અરે મારાં કેવાં છે કંકણુ હાથ—છો.
તમે માયાળુ દીન દયાળુ સહિના કહ્યા વિના હું નહિ આવું
માત પિતા તમ બ્રાત કોપાવું, વિધ્યાળી હું સત્યજ કહાવું
નાના નહિ હું તો નહિ આવું, તમે મુકો મારો હાથ—છોકરા.

૬૬

મોહનીચંદ્ર

ધ્યારી વાતો મધુરી કરો ધ્યારની, કંઈ ખાતર કરો દીવદારની/
શ્યોને લહેજત જોયનના શણગારની બોલ બાળા બોલ
મદનના બહા

ધ્રુવંધટ જોલોને બાળા બોલો, જીવાની દીવાની દીન ચારની
જીણા વાતો સુણાવું વહેવારની બીક રાખો ખુદના મારની
બધી ગદ્દામસ્તી આ સંસારની, નહી ચાલે હજુર કીરતારની
નમડા ઝાલે પુરા પગડે, હૈવાની નાદાની મુકો ધ્યારની—બધી

ધીકાર છે/શીટકાર તુને નારીને શીટકાર
 ધીક તારી જાતને શું કાધા બ્યભીધાર—શીટ.
 પતિષ્ઠતાનું ડાળ ચાલે પતીની સાથ તું
 અતે તુને આ શું સુઝ્યું ધીક છે અવતાર—ધીક.
 કુળ લગ્નવ્યું મુળ લગ્નવ્યું ધણી લગ્નવ્યો;
 પ્રાણ જશે આ મારો આ તુજ કાજ નારી—શીટ.
 નકટ જરા ન આવી શરમ કર્મ શું કર્યું
 ધર્મ તણ મર્મ તારો નાગણો તે વાર—શીટ.
 જોગી રાગ ભરથરી તે નારી કાજથી
 મરણ રૂપ માઈ ચશે નીચ હાય નાર—શીટ.
 શીટકાર છે શીટકાર તને ધીકાર ધીકાર તને
 તારી જાતને ધીકાર તાતને ધીકાર—શીટ.
 અને ધીકાર તારી સાથ પરણનારને ધીકાર

૬૮

અશરૂમતી.

આવો આવો કુમકુમને પગલે
 આવીજ ડગલે ડગલે
 સુખ શાંતિ વ્યાપી સઘળે
 રોઢ હું ઢગલે ઢગલે
 ખીસો નહિ જરીએ બાળા
 શા ચલાવે છે ચાળા—આવો.
 પારસમણી પડખે પેઠી, ખીક સઘળી હેઠી બેઠી
 ચીરું જો જો ચંડાળે, ભોગવીયું હા ભુપાળે
 મુકું હું હાથ કપાળે

૬૯

સુશીલા.

ભાગ્ય વિના નર ભમતા ભવમાં ભલભલા ભારી
 અતી દુખીયારા હાલત કાતા હેતુ વિહારી—ભાગ્ય.
 કષ્ટ કરતા લાચારી કષ્ટ નર છે ભીખારી.
 કષ્ટને અરવારી કેવી, લીલા છે પ્રભુજી તારી
 સુશીલા સમજે પ્યારી, વિયોગે અતિ દુખીયારી
 જોકપટીથી લે ઉગારી, કષ્ટ કાપો કશ્ણાકારી—ભાગ્ય.
 કહું કષ્ટ શું ગીરધારી, વાણી ન પહોંચે ખીચારી
 બીનતી ચાલે વિભુચારી ધરા દયા કર આચારી—ભાગ્ય.

૭૦

મહાનીચંદ્ર.

લે વચન (૨) લખ રાખે ભમવાન સહાય તે ધણીરે
 છે વચન (૨) પરમાર્ય કારણ પ્રાણ તરખણું લઉ મણીરે
 વીના વીનંતી વાદળ વરસે હરદમ ઉઝે બાણ આળા
 તરવર શરતાં સરવર ડળતા કાણ કરે છે તાણ
 વીર વિક્રમ વિદેશ ભટક્યો શું લેવાને દહાણ
 તન ધન અરપે પર ઉપકારે, ચાતુર ચતુર સુખણ.
 પર ઉપકારીની ખીલીહારી જીવ્યું તેનું પરમાણ.

૭૧

કૃષ્ણચરિત્ર.

દાણ માગે રે દાણ માગે.
 કાનો કાંકરી મારે તો મને વાઝેરે—દાણ.
 કાનો કીયા મુલકનો દાણી,
 મારી નવરંગી ચુંદડી તાણીરે—દાણ.
 કાનો કીયા મુલકનો સુખો.
 મારી વાટડી રોકીરે કાન ઉભો—દાણ.

૭૨

ઉદયભાણ

મુને સહાય કરશે મોરારી રે વારે ચડશે ગોવરધનધારી.
 અહલ્યા ઉગારી મીરાંબાઈ તારી
 ખેની ચિંતા કરીશ નહિં તું મારી
 મંજરી બચ્ચાને બળતાં ઉગારી,
 મોક્ષ દીધો ગજંદ્રને તારી.
 ટ્રાપદીનાં ચીર પુર્યા
 યાશે તે સહાયકારી.

૭૩

ઉદયભાણ.

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલ બોલો.
 બોલો બોલો મેના બોલાવે, ડોલો રંગરસીયાજી 'ડોલો.
 જરી ડોલો ડોલો ડોલો ખ્યારી ડોલાવે.
 મેના તારા વચનની વેણા વાગી,
 લાગી લાગી લલિત લહે લાગી
 મેના વહાલી મેના કેના કહે પણ જાગી.
 જાગી જાગી અજબ જોત જાગી.
 પહેલાં પોપટજી ખ્યારા મારા રામજી સંભારો
 બહા બહા મેના શું સતી સીતા વિચારો
 ચતુર મુજાણ સીતારામ ઉચરાવે—બોલો.
 પોપટજી પાંજરે સોનાનું સખવું

સાંચીના કુંભારનું નથી કે કલ્યાણનું,
 એને રૂપે શું બીડ બીતરની ભાગી—વામી
 ભાવના સુખ્યા સુતાવી ભાવના શુભાવે—બોલે
 રૂઠા સુધાને રંગે રંગ રમાડે,
 પાંખે ધાલીને રૂળ મીઠા ખવરાવે।

૭૪

સરહારખા.

દશા કરે તે કોઈ ના કરશે મુરખ કરે અબીમાન
 પ્રાણી ખીચાઈ તુછ મગતર, કાળ ક્યાં અગળ્યુ.
 હુંપદમાં મરડાઈ મરે પણ, ધાર્યું કરે ભગવાન--દશા.
 નીરધનીયા પળમાં ધનવંતા ધત્રી થયા લાચાર
 સદા સુખી કે સદા દુખી, નહિ કોઈ જગતમાં રહેનાર
 કુંપળ હસ્તીપાન ખરંતા તે પણ છે ખરનાર
 સત્ય ટેક ખાતર જે રહેશે, આશ્રત અપરંપાર
 નામ અમર રાખે તે જુગજુગ, જનમ્યું તેજ જનાર
 નાહક આકીન છે કે નીચ જન, સત્ય સત્ય સહાયક કીરતાર

૭૫

મીરાંબાઈ.

હરીવેણુ વાય છે રે હો વનમાં, તેનો વૃદ્ધ વધ્યો મારા તન મનમાં
 ચીતડામાં ચટપટી રે હો લાગી, જીવન જોવાને હું જાગી.
 રસીયાજીને રે હો રાગે, વ્યાકુળ કીધાં છે વધરાગે
 ગતમતે જીલી રહો ગેહની, વન ખંશી વાગે વેહની
 ધીરજ ધરીયા હો ધ્યાને, કાંકણ નેપુર ધરીયા કાને.
 સેજે કાજળ રે હો સાર્યા, વેહમાં બાળકને વિસાર્યા.
 પ્રીતમ પરવશ રે હો કીધા, લજ્જા લોપી મન હરી લીધા.
 કંધ કંધ વાર્ગા રે હો કંથે, પ્રભુજીને મળવા ચાલ્યા પંથે,
 ત્રીશુવન નીરખ્યા રે હો તમને, અંગમાં આનંદ વાધ્યો અમને
 વાલમ જાયા રે હો વનમાં, મીરાંબાઈ મહાસુખ પામ્યા મનમાં.

૭૬

મીરાંબાઈ.

ગોરી ગુણીયલ જાશુ અમારે ગામરે
 નારી જપથે નીચ હીન નાથ નામ રે
 માળ ધારી હાથે કહીશ સ્વામી સ્વામી
 શીશ સ્નેહે નામી જેમ ભક્તિ ગામી જપે રામરે—ગોરી
 રાજકુવર રૂઠા અતિ, અવની માંહી અનેક,
 દુધ થકી જીવે નહિ, મીનતણો એ ટેક

એમ કરતાં કસોટી ને કંઞન થાશે
ગુણ મારા મારો પ્રીતી પાણી પાસે.
હુંજ રતી, થાશે આપ કામરે.

૭૭

રામરતન.

જીવ જાતા એક જાણુ વિશ્વ સહિ વેશન દીસે,
વીશ્વ સહિ વેશણુ દીસે ક્યાંય ન આરામ દીસે;
સુના મંદીર સુની મેડી, સુનાં જાળી જાળીઆં
સુના દીલને સરવ આજે સળગતા સમશાન દીસે
માટીનું ખોખું તજી, એ પ્રાણુ પંખીડું ગયું;
આ માટીના જાળા મટી એ ખોખું પણુ નાના દીસે—જીવ.
જીવતા ને જાણતા તો આ મારો છે.
તે પથી તો પથે પડ્યો, આ જીવતો ના કામ દીસે.

૭૮

ગરીબ ગૃહસ્થાશ્રમ.

જીવ માયામાં જાય ભક્તિ કરે કેમ શ્રી હરિ. મન મારુ મુઝાય—
ભક્તિ. (૨૬)

ઉઠું પ્રાતઃકાલ. સાથે રોતા ઉઠે બાલ એતો મોટું જંજાલ (૧)
એને સમજવું કેમ, જોઈએ પેરવાને હેમ, હવે કરવું કેમ. (૨)
ત્યાં તો દીન ચઢી જાય પાઠ પુજા ન થાય. જીવ ધંધામાં ધાય. (૩)
નારી કહે વચન ધરમાં થોડું છે અંન કાલ ક્યાંથી ભોજન. (૪)
તમે કાંઈક લાવો શાક ખેતી કેમ થયાં રાંક એમાં મારો શું વાંક. (૫)
એતો જુઠી જંજાલ એને જોઈએ કાલ થાય અગ્નિની ઝાળ (૬)
એની કરે ખટપટ એને છાના રાખુ ઝટ એને સમજવું સટ (૭)
કહે મગન મહારાજ રાખો ભક્તોની લાજ પુરો શેવક કાજ. (૮)

૭૯

ગુણસુંદરી.

જાન નર નારને ધીકાર છે હજાર વાર—ટેક.
જાણો તેવડો મમાર, મુરખનો સરદાર;
અપરાધી એ અપાર, સમજો સજ્જન સાર—જાર.
દામને ઉડાવનાર, વખત ગુમાવનાર,
શરીરને સુકાવનાર નરકનો ધરનાર
લાજને છુટાવનાર, જગતમાં જાણો જાર—જાર.
પ્યારમાં જતો હજાર, બહુ થયા ખુવાર;
નથી મળ્યો જરી સાર, વ્યભીચારમાં લગાર;
જીપર ધણેઈ માર, બહાલો પ્રજ્ઞને લગાર;

નથી નથી તલભાર, અંતરીક્ષ પ્રભુ મારમારે અપાર.
ગદા મોમરીથી ઠાર,
પછી નરકના દવાર માંહી,
જમદત હડસેલી નાંખે નીરધાર—જાર.

૮૦

કામલતા.

કપટી દીલ તાર તપાસી જેવાંસી રહ્યો કાં હાં હાં
કુંવારી બાળા ફસાવી ખોટી, લલચાવી તે જુઝી ગયો કાં—કપટી
વાણી મીઠી તારી ઝેરે ભરી, મારી જીવગીને ધુળધાણી કરી
રાખ ઇશ્વરની બીક મનમાં જરી,
નય છેક અભીમાનમાં વધ્યો કા—સકપટી.

૮૧

કુન્દીન કાન્તા.

અરે હું મસ્તાની પ્રેમની, મને કોઇ ન છેડારે;
લાચાર હું બીચારી છું, શીદ લ્યો છો મારો કોડારે,
જીવાનીથી દીવાનીથી છું મારો છોડો છોડો રે—છેલા અરે.
પ્રાણદાન છે પ્રીતમાં પુછી કરજો પ્રીત;
પ્રાણદાન તો સહેલ છે, કઠણ પ્રીતની રીત:
આધાર તું કીરતાર મારો પાર ખેડો રે—અરે હું.

૮૨

નવલ કુસુમ.

છોડો સામુ અરેરે (ર) જોશે કોઇ તો કહેશે છીનાળ,
એમાં શાની ડરે છે (ર) હજુ હું છું કુંવારી બાળ;
આળ ચઢેલી બાળનો કોઈ ન જાણે હાથ,
તે આ બંકો પ્રેમથી પરણી થાશે નાથ;
જેવાં આ બાધ હરખાં તેવાં આ બાધ સરખાં,
કહે કેન્દ્રી જીગતી છેજેડી, દીધી જેડાવી નહી પામી ખોડકેડોડ

૮૩

જપતી પ્રીતમ જપમાળ, જીવતી જો અલખેલી;
જેબન રસ રંગે જોની, આ બની ઘેડી,
બ્યાકુળ વક્ષના વિષુ વહાલી વેડી—જપતી.
તન મનમાં બ્યાપી રહ્યો, જેબન વસંત જોમ.
રસ ભોગી રસીયા વિના, રમશો ક્યાં રસ રંગ.
જાણું ન જડીઓ કોઈ રસીલો રંગીલો;
ચપ ચપ કરતી લેતી જા તું ચળેલી—જપતી.
પેદ દુખે ચીર કુટતાં, સંકટ આ ન સંભાય;
બળતાને બાળી સખી, હમડે શું હરખાય.
અહા અક્ષળાએ શાને છેડે છખીલી—બ્યાકુળ.

વાંચનાર જરા વિસામો હત્યો ?
તમારા અને તમારા કુટુંબની સુખાકારી માટે.

રોગ નીવારણ.

નામનું અતિ ઉપયોગી પુસ્તક બહાર પડ્યું છે. જેની આઠ હજાર કોપી અત્યાર સુધીમાં ખપી ચુકી છે જેની પાંચમી આવૃત્તી છપાઈ બહાર પાડવામાં આવી છે.

તેમાં નાદી જેવાની રીતો, બાળકોને રાખવાની માવજતો, દરેક રોગ શાથી ઉત્પન્ન થાય છે, શું દવા કરવાથી મટે છે તેવાદેશી ઔષધીના વિષયવાળું, ગ-જવામાં રહે તેવું, મુસાફરીમાં ઉપયોગી સોનેરી પુસ્તક થી મજબુત બાંધણીવાળું સુશોભીત પુસ્તક તૈયાર છે.

કીંમત આઠ આના ટપાલ ખર્ચ માફ.

તે સિવાય

લગ્ન પ્રસંગમાં જોઈતી જાત જાતની કંકોત્રીયા ઇન્વીટેશન કાર્ડમાં છાપેલી, નોટપેપરમાં છાપેલી, ફેન્સી કાર્ડ ઉપર છાપેલી તૈયાર છે.

ક્રીસ્ટમસ, નાતાલ દીવાળીને લગતા મુબારક કાર્ડો અને કંકોત્રીયા મોટા જથ્થામાં હમેશાં વરસોવરસ નવી ફેશનમાં બહાર પડે છે.

વચનાર.

જેશંગભાઈ મોતીલાલ શાહ.

ઢેકાણું રીચીરા—અમદાવાદ.

ધુએકી માડી હાથે લીએ બાએ
 પેસાસ લેખી ફિરંગી વારે બાણ,
 બત નહિ દેખે જાત નહિ દેખે,
 જોલીએ સખકે બીધાય લીએ બા,
 હાંદ્ર મુસલમાન બંગી ચમારસે,
 રીકીટકે રૂપકે છીના લીએ બા. ધુએકી.

૮૫

ઉમાદેવડી.

જા જારે શું રીસાય, રસીલી નજર મીલાવી (લે)
 ચટપટ ચીતમાં લાગી ચતુરા ચેહેરો જોવા દે;
 હીરા મોતી માઝ્ય મધુરી ઝાંઝર ઝુમણા લે,
 મદન અમન તનમાં લાગેલી તરત ધુઝાવી દે:
 સમતા નથી રહેતી રે સલુણી મરમ વચન મુકી દે,
 કષ્પલતામાં છપીલી તુજ છાયે પામર પંખી લે.

૮૬

વીણાવેલી.

ઉઝો સખી સહિનો શણગાર હારે,
 ચાલ્ય ચાલ્ય જોવાને ચંદ્રમાં.
 જાને પ્રેમ લેલી જુમીના દેહાર,
 જોને ડાલે સહિ આનંદમાં—ઓહો.
 ધન્ય ધરા સુંદરી તને ચતુર ચંદ્ર તુજ કાંત;
 શાંતિ પાઠ પઢાવતો, શોધીને એકાંત.
 ધરણી પડી પતીને પાય, શીક્ષા શીરે ધરે રે
 ગુણીયલ ગોરી પતિ ગુણ ગાય, શાંતી ચીતે સ્મરે રે.
 ધરોને બહેન ધરતી માતાનું કહું કાન
 પ્રીતેથી કરો સંસાર સુધારસ પાન—ધરણી.
 ચંદ્ર સુખે ગીડાછને, તારાનાં મુખ સ્યામ;
 સદગુણીના સુખ બાળીને, રમે દુષ્ટતા રામ;
 સખી જોને પતિનું માન, તેનાં અંધર્વ ગાએ જાન,
 પામે દેવી સમાન સનમાન, રમે રામા રસીક લયતાન,
 ધરની નાર સમ ગ્રહણીઓ, સેવે સ્વામી પાય;
 ચતુર ચંદ્રસમ ધણી મળે જ્યાં જ્યાં ત્યાં ઉચ્ચરાય—ધર-

૮૭

કરણમેલી.

આંખલડી બાણીયારી રે; જરા નચાવ નખરાંવાલી,

જે નખરે રે તારા વાલમજીને વશ કીધા;
 ભમર કમાન જરા ખેંચી પ્રાણેથી, કોઈ કલકાકર આલી રે
 જરા નચાવ નખરાં વાલી.
 જે નખરે રે તારા વાલમજીને વશ કીધા,
 લટકે મટકે અને ચટકેલી સાલ આમ, ઝંઝરથી ઝમકાળી રે,
 જરા નચાવ નખરાં વાલી.
 જે નખરે રે તારા વાલમજીને વશ કીધા;
 લ્યો લટકો મટકો ચટકો આ, આલી સતાવો શુ ઠાલીરે,
 જુઓ નાચે આ નખરાં વાલી,
 જે નખરે રે તારા વાલમજીને વશ કીધા.

૮૮

ત્રીવક્રમ.

પુનમ ચાંદની ખીલી પુરી અહીં રે,
 શોભે રજની સુંદર શી આજ
 હેતે રમીએ સંધાતે સહીયર આપણે રે
 માંહે જડીયાં છે નીલમ મણી નંગ—હેતે.
 મળી આને આપણે, ધરી સોળ શણગાર;
 કર કંકણ ચુડી ચમકે, ચંદ્ર તેજ એક તાર.
 હીરા રત્ન જડીત ઉર હાર છે રે,
 મોતી ગુછલ લટકે છે બાળુબંધ—હેતે.
 અંબોડા ટુલે જડયા, સર સેયે હોગુલ;
 કીધા કુમ કુમ ચાંદલા, મુકતામાળા ઉર.
 આરસ પારસમણી જડેલો ચોક છે રે,
 તેમાં વસ્તા હાથે નણુદલ વીર—હેતે.
 પહેર્યાં ઝંઝર પ્રીતથી, ઝણુ ઝણુ કર ઝણુકાર;
 ફરીએ સધયર ટુદડી, આ રજની મોઝાર.
 સખી વેલીઓ ટુલી એ વિધ વિધ ભાતનીરે,
 તે તો આપે છે શી સુંદર સુગંધ—હેતે—પુનમ.

૮૯

પવિત્ર લીલાવતી

બાધ પટારો કેમ ઉઘાડ્યો જોઉ કુચી બેસારી કંઈ
 સાહેબ બાપા બહાર ગયા છે, શું ધુન્નમાં ઘાલ્યું લઈ
 બધું ઘરેણું ક્યાં લઈ ચાલ્યાં, આમ કરી તરકરનું કામ,
 પડશે માથે અરે અમારે, પાછું મુકો તમે તમામ
 અબાવલા તું ચળી ગયો છે, પરની તારે શી પંચાત;
 બસ બસ તારે નહી બોલવું હમણા પાછળ પડશે લાત.

નીચ જાત માફરી તારી આખર નીચ જાતનાર,
આવ રાંડના હાથે ખેંચવા, બાંસ તો માથા નીચાર.

૯૦

ધીરી ધીરી સુંદરી જરા ધીરી,
તારા વાંસે લીધી છે કહીરી—સુંદરી.
નયન મીલાવે ખ્યારી હસી મોહાવે
આપીશ આખી અમીરી—ધીરી.
રૂપે રીઝાવું કહો તો સોને મઢાવું,
દુર કર તું દીલગીરી—એજ દુર—ધીરી.
ધીરા ધીરા કુંવર જરા ધીરા,
સગા માડીના જયા ઓ વીરા—કુંવર—જરા.
જેવી પેતાની તેવી નારી પરાધ,
પરભી પરભવ પીડા,
રાવણુ રાજાણો દુરીયોધન દબાણો
કહ્યા કીચકના થઈ ગયા ચુરા—ધીરા.

૯૧

વીણાવેદી.

સુંદર સામળીઆ, નામ જપીશ નીત્ય તારું
મનહર ના મળીઆ, કાશી કરવત ધારું.
સામળા શણગાર અમારા, કાળજી હર્યું કામણુગારા
વીનવે કરમરી દીન દારા, દરશન દો દીલદાર તમારા;
ક્યાં હું કહું દુખ માર—સુંદર.
આસપાસ નહિ વાસ નીહાળુ અરર ત્રીજીવન બાસત કાળું;
નીરખુ નહિ કદી મુખડું રસાળું જઈ હીમાલય ગાત્ર હું ગાળું.

૯૨

પવિત્ર સીલાવતી.

પ્રીતી પાતરની કરનાર, સરવે મુરખના સરદાર;
નીતિ નીપુણ ગણે નાદાન, પીડા પામે અપરંપાર.
જેની સાથે જવ તળ બાળી, માત પીતા પરણાવે,
એને ત્યાગી નિરબાગી નર, આપણી પાસે આવે—પ્રીતિ.
પતિન મુખ પકવાન સરખું, તમ થયા નહી તેથી;
ગણીકા ગમન વમન સમ ગણવું અરે થશે શું એથી—પ્રીતિ.
શું એનાથી કારજ સરસે, એ શું સાઈ કરશે,
ધાન સમાન સદા અથડાઈ, મોત વગર તે મરશે—પ્રીતિ.

૯૩

ચંદ્રહાસ.

થયા છોરે પતી તેજ ખ્યારી તનના લેર હસી વળી આંજી

કેમ જાણીશ રૂઝ રૂઝીયા રૂઝીયા રૂઝીયા.

જેમ જાણે, અણસરે, સરિત લાગે, કેમ ત્યાગે,
મણ મેં તનમન તપને અરખું થઇ રાજ—યયા.
કુણ કુણાએ તમેજ મળીયા દીલમાં ને ચિત ચહાય,
નાઇ નહી, મોઘ વધી, નિશા પડી, વિધિ લખી,
મીયા ઉતમ તન બની દેવ સુંદરી, પદમણી મળી આજે—યયા.
મહેલ જતાં તે દી તરછાડી હવે ન મુકે હાય;
આલો આલું, મન બાવું, કેમ નાવું, પ્રિય કહાવું;
હવે હાજર છું તનમન ધન દેવા, જેમ પ્રેમ છાજે—યયા.

૯૪

ઉદયલાલ.

સાહેબા સહુણા નાની નણુદલના વીરા,
લાલા લટકાળા મને (૨) આછા આછા ઘાટ ધડાવો મારા સાહેબા
સરખી સધ્યર મળી હાંસી કરે છે
લાજ મરજું બાધ (૨) વેલા વેલા સૌનીડા તેડાવો મારા સાહેબા.
નાનુ શું નાથ એક ઝુમણું ને મહી જીજીજી હીરલા જડાવો
નવેસેરા મોતીનો હાર મારા સાહેબા જીજીજી નીલમ મુકાવો
જોગવાધ જાસ્તી જે હોય મારા વાલમ, કંકણને માણેક મઢાવો
ગરીબધણીને બાઈ ઝાઝુતે શું કહીએ બસ આટલેથી મનવાળી કંઈએ
બાધ સાથ મોટા એક પાણી માગી લઈએ—સાહેબા સહુણા.

૯૫

સોલાઅમુદરી

પહેરી ચોળી લટકા મટકા કરતાં આવ્યાં
રંગે બોળી સાડી ઝોઢી મન લોભાવ્યાં;
ઝાંઝરના ઝણકારે ટર કંકણના ખખડાટે
કાજળથી નેત્ર દીપાવ્યા—પહેરી.
હવે શરમાવો ઢાલા, શાને દીયરજી મારા;
બોલો બોલોજી બોલો બોલો
મેં કેવા તમારાં નખરાં તો જણાવ્યાં—પહેરી.

૯૬

વીણાવેલી.

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ;
તારો ત્યાં લગી જાણુજે, જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ,
રાખે જેવી રીતે રામા, રંગ તેવી રીતે રહીએ—સદા.
પીપળ પાન ખરંતા, હસ્તી કુંપળીઆં;
મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપુડીઆ.
નહી જેવીને તેવી નિત્ય, કાષ્ઠની નખતી બેઠએ;
દશાના દગ રૂપના રંગ, જેવા દેખી લઈએ—સદા.

કરી મહેલો આળીચા કમળ હાથે પાડે
કાંઈની એવો આવશે, સુખ્યા ન મળે ભાત—એવા.

૯૭

પવિત્ર સીલાવડી

સખીઓ નીજ નીજ નીતિ ધરમ સદા સંભાળીએ;રે;
પરમ પાવત્ર પટકુળ પહેરી પરીધાન
સાસુ સસરા માત પિતાની સેવા સાચવોરે,
બાવ સહિત ભક્તિથી નીત ભજ્યે ભગવાન
એવા ઉત્તમ ગુણથી, ઉભય સકુળ અજવાળી એ—ટેક.

નજરે નજર ન જોડીએ, નાથ વિના નર સાથ;
પર નરને નવ આપીએ, તાળી હાથે હાથ,
હસવું રમવું જમવું, એકાંતે નવ બેસવું રે;
પતિ વિણ પતિના, પણ સદ મિત્રોની સંગાથ—એવા.

નાથ વિના કરવી નહિ, વિનોદ કીડા વાત;
વિશ્વ વિરૂધ ન વરતવું, બહે તાતકે ભાત.
સજની બ્રહ્મ થવું નહિ, સુંદરી સઘ આચારથી રે
નિરલજ નટ ખટની સોળત તજવી સુજત—એવા.
કુટ્ટી કદરૂપ કુળડો, નિરંધન નિરંખણ કાય;
મતિ હિણ પતિત પતિ મળે, એ પતિને સુર રાય.
જોડી પગ અંગુકે દ્રષ્ટિ આધુ ઓઢીએ રે,
સુખકર સાચવીએ સહ સાથે સંપ સદાય—એવા.

ઉંચે રવરે ન ઉચરવુ, મુકીને મરજાદ;
લલિત બેન કરવો નહિ વડિલથી વિવાદ.
ચંચળ ચાલે ચટક મટક ચતુરા ચાલ ચાલીએરે;
શિવસુત કેશવની શીખામણ અંતર યાદ—એવા.

૯૮

ઉમાદેવડી.

નથી જગતમાં સાથ સખંધી વિના ત્રિભૂવન નાથ
શું ફોગટ ફાંફાં મારે મુરખડા ભરે આભથી બાથ.
કમળપત્રપર જળબિંદુને સુકાતાં શી વાર;
આવણુની જળ ભરી વાદળોએ, વિખરાતા શી વાર;
જીવતર સમજવું તેવું આખર ન લેવું દેવું
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.
પંથી જીવ પામી ગયો, નરભવ નગર બજાર.
સોદાગર સમજી જઈ, કરો પુણ્ય વેપાર.
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.

ધન આપ્યું પદપદી બસર, હો દિલહર ડાઘા ડમરુઃ
કમલાપતિ આપ્યું હું કમલા, રસિયા રસિક શણગાર;
તું પ્રેમ બતાવે ખોટો, પાતર ધર પ્રિતિ તોટો;
નહિ શુભાષ હનરી જોટો રે તું છટકેલ છટેલી નાર.
શણગાર મઝા નહિ માની, ફાગટ સમજે જીંદગાની;
છે ધરમ કરમ ધુળ ધાણીરે—શણગાર—રસીઆ.
છે વિષય વિષનો પ્યાલો જમપુર નક્કી ન્યાં ઝાલો;
બવ એજે મદનથી મહાલ્યોરે છટકેલ છટેલી નાર.
હજી કુંવર તમે છો કાચા નથી શીખ્યા મદનની વાચા
નથી નયન મુરલીએ નાચ્યારે—હજી—રસિયા.

૧૦૦

કામલતા.

મેં દુનીયાં સઘળી જોઈ, કોઈનું ન દીધું કોઈ,
સ્વારથની જાળ પરોઈ સમપણુ સૌ નાંખે ઘોષ;
આજ હોય વહાલાં, કાલ તેજ થાય વેરી,
અજબ સરખી એતો રીત પ્રીત કેરી,
પોતાના સ્વારથ માટે અવરને નાંખે નીચોઈ,

૧૦૨

વીણાવેદી

કાંઈ નથી સુખસાધન ધનમાં સાપ બહુ વસ્તા અન્ધનમાં
સ્વામીજી સુખી વસે વનમાં—કાંઈ.
સાલ્મખી શી શંકરને પાર્વતી કંઈ સુખીયા કમ છે
લોક તો મુરખ એકદમ છે—જોળ જોળ નહિ કંઈ ગમ છે
વૈભવ ઝાંઝવાનાં જળ છે સ્વામી બવનમાં—કાંઈ.

૧૦૨

તારામુંદરી.

સંસાર સમજીએ શાણા મુસાદરખાનુ
કોઈ નથી ટક્યું કાંઈ નથી ટકવાનું શાણા—
દુરદેશ તારો પ્યારા, અરે પરદેશી શાણા
કાલે સવારે ઉઠી તારે તો જવાનું શાણા—સંસાર.
સગાને સબંધી તારાં પંખીનો મેળો શાણા
તાઈ જે માન્યું તેનો ન્યાઈ છે થવાનું શાણા—
મંસારના આ ધામમાં વિશ્રામ છે ઘડી ચારનો
કંચો ન આવે કામથી આરામના પળારનો
આગસ તજીલે તું સજી તજી તંત આ સંસારનો,
જાવું જરૂર પડશે ઉઠી, ડંકો થતાં દરબારનો;

મનની વિરોધ નીતિ, જો બહારી સમ્યક જાણ,
બરતન બાજન બાવ બીડ બાગવાનું કામ, મુશ્કેલી
૧૦૩ રાખેલોતન.

૨૫ ૨૫ શું કરો સુરખ જન ૨૫ ઉપરે મરે
જાત્રમ જોગે કાંઈ રોગ થાય તો રંગ ૨૫ ક્યાં કરે
નથી હું ૨૫તણી પ્યારી, માત્ર હું ગુણની અભિલાષી.
કમ્પુરી છે કાળી તોપણ વખતે જીવન દેછે
સફેદ સોમલ સરપવાનતે તુરત પ્રાણ હરિ લે છે—નથી હું
સુન્નણ બાળા લક્ષ્મી વિષુ છે જીવતર સર્વ નકામું
સત્ય કહું તો લક્ષ્મી વિષુ છે જીવતર સર્વ નકામું
નથી લક્ષ્મી એની પાસે કરો હઠ શા સુખની આશો.
ગુણની લક્ષ્મી ગુલામ થઈને સદા પાય સેવે છે
ગુણવિષુ લક્ષ્મી કાંઈની રહીના કાંઈ પાસે નવ રહે છે
લક્ષ્મી ધર ધર ફરનારી જેમ રખડે લપટ નારી
કાંઈ સખળ શત્રુ જોગે તો લક્ષ્મી લુટી લેછે
ગુણ લુટારો ના લૂટાયે મરતાં સાથ મરે છે—લક્ષ્મી
તો પણ શાણી સુન્નણ બાળા, હું નથી યોગ્ય થનારો.
રતન તેમ છો રાજ કુળનું, હું છું દાસ ખીચારો
કંચતે કંચા કુળમાં બજે, નીચ તે જઈ નીચમાં બજે;
પરવત શિખરે પથ્થર પાકે મણિ ખાણમાં માથે;
નીચી ખાણના મણીના કરતાં પથ્થર શું ચઢી જાશે.
કહોને કુળને કરવું શું, ધરી શીર પથ્થર મરતું શું.

૧૦૪

પવિત્રલક્ષ્મી.

નયન મિલાવી લે ઓ છખીલી, નયન મીલાવી લે;
ચટપટી ચીતમાં લાગી ચતુરા, ચુપ્પન કરવા દે,
મોતનમાળા જડીયન સાડી, જે જોધએ તે લે—રસીલી
લગની લલના લાગી રહી, તુજ ચહેરો જોવા દે;
નાણુક વેલી કામળ ખીલેલી, કળી ચુટવા દે—છખીલી.
મહન અગન તનમાં લાગી, જલહી ખુઝાવી દે—છખીલી.
ત્યાલ્લોગન આપી અલખેલી ભેટ પ્રેમની લે—છખી ૧.
મધરાત્રી રસપાન કરાવી, મધુર વચનરસ મુખ કહે—રસીલી

૧-૫

દ્રોપદી.

સખી સ્વમ મહીં મનમોહન મેં નીરખ્યા એકાન્ત વિસે શયને,
શરમાન રહી રતી નાય મદે મુખથી નહીં કાંઈ જોતાય અરે;

નિયુ' નેપ રહી રૂઢ પેઠે ભરી ખમ્બતી પ્રધ્વી નીચ પાવ કરે.
 કર સાહી રસીક રૂઢે વળખા કરતાં બજસેન થયા અગમ્યા;
 તુટી હારે અમો એ રક જકમાં કસી કંચુકીની છુટી જાય અરે,
 છુટી કેસ ગયા વિખરાઇ અને મઈ દેહ કળી કરમાઇ અરે
 ભર્મા રવેદથી વચ્ચ બીજાઇ અરે પણ નાથ થયા નગણાન અરે,
 મનથી મન સેજ ગયું પીગળી જેમ સાકર કુધની સંગ બળી;
 કીધ ભોજન નાથની સાથ મળી મુખવાસ સુવાસ અપાય અરે.
 મુખ તાંબુલની પીચકારી ઉડીરે અચ્ચાનક નાથને અંગ પડી.
 સખી તે રજની અને તેજ ઘડી રસિયો રીસલાવી રીસાય અરે
 સજ શસ્ત્ર શરીર શું અથ ચડી રણ જાય પિયુ અરે હુથી લડી;
 સખીઓ વિનવું તમ પાય પડી કરો જે રીત નાથ મનાય અરે.

૧૦૬

પ્રતાપીચંદ

રાગ : સારંગ.

નવલ યોવના કુલે, ખુલ ખુલે શુલભર ડાલીએ ચઢી ખુલે
 નવન સુખે મલક મુખે, રસીક સંગ રસાળ.
 મદ ભરી રસ રંગ ભરી ચાલે ગજ ગામીની ચાલ (ન)
 રસીલા રંગીલા છખીલા આમન ભમર કર્યો છેલ
 છકભરી ઓકવાદ કરે શું જાણે હરાયા બેલ (ન)
 ઘેલી છકેલી નવેલી સાહેલી સુ સાસરે સાકર શેલ,
 લુચ્ચી ચતુરી હારી હું તુંથી મારો કડો મેલ. (ન)

૧૦૭

રાગ. શું નટવર વસંત થઇ નાચી રહ્યો.

સ. સત સંગનો આનંદ અંગ બ્યાપી રહ્યો

બ્યાપી રહ્યો નહી જાયે કહ્યો—શું

(શાખી)

વેદ વચનથી સીધ છે મનન કરો આવાર.

સત સંગ સર્વનું મૂળ છે સતસંગથી નીરધાર

મુક્તિ મેળવવાનું સાધન સત સંગ છે. (૨)

શાણી સમય નહી આવે ગયો શું,

શાખી

મત સંગી સતીઓ થઇ, યુગ યુગ મહી અપાર

અમર નામ કરી અભય થઇ, સફલ કર્યો અવતાર

અનસુયા અનીરૂપતી બે, તારા શાણીરે

સતી સહોચનાને સેન થઇ ઘણી શાણીરે

સર્વો મુખ્ય સતી સુધુ મારી નાં
કોઈએ સદ્ગુણો બંધરે કુસો મના
બેનો સત સગ કરો સીતા સતી-

જલ્લો જરૂર મને મોજ

૧૦૮

ત્યાગી બન્યા પણ ત્યાગ કીધા, વાસના રહી વળગી.
ભગવાં પ્હેરી વેશ બદલ્યો પણ, તૃષ્ણા ન થઈ અગમી;
જુઓ ભગવાના ભવાડા, શુષ્ક વેદાંતીના ધુંવાડા,
સોહં સોહં જાપ જાપે નિત્ય, વાયક માનની વાત;
આપ છુડયા એ અન્ય શું તારે, પ્રબળ વિકારો સાથ.
પડે ધરમપર ધાડાં મારે કાનને કુહાડા.

ત્યાગી.
કુંડલા

૧૦૯

આવી ઉભા, મનના માન્યા ક્યાંથી આવ્યા.
જેઉં ન ક્યાંઈ, દર્પણમાં તો દીસો ડાઘા;
ઝાંઝવાના પાણી આતો, તપા ન ટાળે શિદ
દેખાતો, રાક્ષસી માયા કરી મલકાતો,
ડચું ન દેખી જોઈ રળીયાતો;

આવી-

૧૧૦

આવી બેસો, ઉછરંજે અલબેલી,
તું તો મારે ખારી પ્હેલી, આવો કરીએ કાન્તા કેવી;
સુમ્મન દેશો આલિંગન દે હેલી,
તારા મનનો મેલજ મેલી, જોજો થતી હવે નહીં ઘેલી;
આધા જાઓ નહીં લલચાવો, ભામનિ બોળવવી શું ધારી;
આજ સુધી નવ જોયું સાચું, સાચું વદનારા કેમ માતું.
સુખના મિઠા, આજ દીઠા, દુર જ્યારે થઈ શોકો મારી. આવી.
વાલી મારી, બેલી તારી, ટળી શકું નહીં હું ન્યારી;
શોકો તારી કાણ બિચારી, બોલ વીચારી, ધુંધટ ટાળી;
મદાલસા કુન્ડલાથી હારી, કરવા આવ્યા મને નારી;
જોઈ લેશો, સુખડાનો આ મટકો,
ધાયલને ડાળે આ લટકો જો જો જોઈને નવ શટકો.

૧૧૧

અનમુખા—મહેમાન થયા તમે મહારાં,
અપ્સરાઓ—સ્વીકારશે મહેમાની.

અનસુયા—મહેમાન કરે મહેમાની—ફનીયા કહે દીવાની. (૨)

લક્ષ્મી—કઠે ધરો પુસુમની માળા. (૨)

કરો રમત અમત બીમ સગે. (૨)

રતિ—કુઠીએ મદનમી જગે,

અપ્સરાઓ—સ્વીકારશે મહેમાની,

અનસુયા—જેવી નીર વિનાંની સરિતા. (૨)

તેથી બહાલા વિણ વનિતા. (૨)

બીજી બ્યર્થ બધી મસ્તાની

ફનીયા કહે દીવાની. (૨)

લક્ષ્મી—કઠે ધરો કુસુમની માળા, (૨)

પહેરો નીલમ હાર રૂપાળા (૨)

શિર ઉપર મુગટ છોગાળા. (૨)

અપ્સરાઓ—સ્વીકારશે મહેમાની.

અનસુયા—જેના પતી વસે પરદેશે, (૨)

તેને રહેવું શા વેશેરે.

બીજી બ્યર્થ બધી મસ્તાની. (૨)

ફનીયા કહે દીવાની.

૧૧૨

નર્મદા—મનસુખ નાળી તન બાગે બીજ વાવે જે દીલ ચ્હાય

સુંદર ફળ ભારી ઇંદ્રવરણનાં ખાવા મન લલચાય,

કાઈ વાવે કેતકી કે કેવડો ચંબેલી સારી,

કાઈ વાવે મોગરો ગુલાબ ગુલહજારી.

કાઈને જીવ લાગે પ્યારી,

જનસુદી કામજુગારી

વડલાને ડાળે નહીં રળશે શ્રીફળ પણુ ટેટા થાય ચાય—મન

હિંગ હજાર છુપાવતાં, વાસ છુપાશે કેમ,

છાનાં પાપ અમાપની, છાપ પ્રગટશે એમ—મનસુખા.

૧૧૩

નરવીણ જગમાં નારતણી કીમત કોડી કહાવે,

હલકું લોહી ગણી અબજાનું જીકાં આળ ચડાવે—નાર.

બહાલાં પણુ વેરી થઈ જેને જેમ શાવે તેમ બોલે,

કંથ વિનાની કામિનીનું જીવતર તરણા તોલે—નાર.

કુડ કપટની બરી કુલટાઓ લાલચ દઈ લલચાવે,

બવ રણુમાં બરથાર વીના ભામાની લાજ 'હુટાવે—નાર.

૧૧૩

૧૧૪

નહીં ચીજ કાઢી મળી, મરજ સમ નહીં ચીજ કાઢી મળી
માનવત નિજ માન મુકી, દુસ્મનને પહેતાં હતી—મરજ
પાર્વતી—અગીયા પણુ નિર્જળને નમતા, શય રંક ધર જાય,
સાવિત્રી—સોંધું પણુ મોંધું થઇ બેશે. કળા સકાય ન કળી—મરજ.
લક્ષ્મી—સમવાધિન થઇ ઝેર હળાહળ, પીવું અમરત મળી
નારદ—જઇ મહાસતીને શીષ નમાવો—જાય આપદા ટળી—મરજ.

૧૧૫

કુન્દન—ઉપકાર અનુપમ થયો સુંદરી, દે બદલો કીરતાર
માણુક—સત્કાર વિશરીયે કેમ અતીતીનો જે છે અધિકાર
કુન્દન—વરતુ કરતાં વહાલ કિમતી છે ?
માણુક—કાંડી તે કિમતી શું રતી છે !
કુન્દન—કાંડીના બળપર સૃષ્ટિનો આધાર છે. સધળો આધાર;
માણુક—કાંડી શું દીવા દાંડી છે ?
કુન્દન—ગૃહજીવનની સુખ-દાંડી છે;
માણુક—“થેંક્ય-વેરીમય”
કુન્દન—“થુડખાય ! —ઉપકાર.

૧૧૬

(ઉસ્તાદી).

બોલું ક્યાં મેરે પ્યારેકા બતીયાં (૨)
બોલું ક્યા મેરી છોટીસી છતીયા
નધરીએન, સધરીરેન ચુમી ચુમી
બદન સયનમે દુખ કરી ડારી
પકરી જુગલ કરી સયન બસન કરી
મરોરડારે બસકો મેરેકા મેલ અંગ. બોક
એસે નીરદય નાથકો સ્વપ્ને કર ના સંગ
ત્રેસ બઢ્યોત નમે અતી, રદયકો બયો હુલાસ
તમે એસો જનતી, તો ના જતી પીથકે પાસ.

૧૧૭

(કુશન—રાધા રાસ).

હાલું ના માને જસોદાજી રે કાન (૨)
એક કોરે મંગા વાલા, બોલી કોરે જમના
ખીચ ગોકળીયુ શુ ગામ—
વંદાવનમાં વાસે રાસ રચ્યો છે
સોલશે ગામીમાં બેસો કાન

૩૬
 ૩૬. હમાના મરીયાત મળે
 મીઠા મીઠા છે તમે માન—કહું
 આજ તારા કહે છે પ્રભુ ગીરધર નામરમે
 હરી જગતમાં આર ધ્યાન

૧૧૮

ઉદયલાલ.

આજા મોજારે કુમારકા પરણીને પરતાયારે
 મહેલાં પુલી થયાં શાળકા, હમડામાં હરખાયારે
 આર દીન વહુ લાડકા, મનડામાં મલકાયા રે
 મેંતો જાણ્યું કે આછ પુલડે પુનશું.
 આજાં જલેખી નીત નીત ખાધશું;
 મેં આગળથી અજાણ્યાં ધાર્યું માનમહી મરડાધશું;
 નણુદીના વીરાને ધડી ટીંગળાવી બાગોળે જુ પાધશું રે
 મોહન મળીયા, વાતમાં વઢીયા—
 નળીયા ખખડીયાં, વાણી ઉચરીયાં (ભે રાંડ દીવો)
 મેં કહું ઉઠું (૨) ચડસમાં ચડીયા, ખુબ કક્ળીઆ,
 ઉઠુંનું ઓસડ ધોકા પડીઆ--પરણી
 પરણ્યો પીટયો પરધેર બટકે ધરમાં ન ખાવા પીવા રે
 વરણ્યાગીમાં વોકો હીડે, પતિ કુળ એવા દીવા રે

૧૧૯

વિષ્ણુ વિજય

પ્રેમનો કાલ દીયો રાજકુમાર મારા થઇ ચુક્યા પ્રાણ આધાર
 મારા રસીયા રાજકુમાર--પ્રેમનો.

લીઓ કાલ આ પ્રીતથી, મણો સદાનો દાસ;
 રસીયા રસબસ કરી, બાંધી પ્રેમનો પાસ--પ્રેમનો.
 મધુર મુખ જોયા વીના, ક્ષણ હવે રહું નવ જન:
 ધર્મ વિધિથી હસ્ત મેળવ્યા, વિના ચુંબન નવ થાય.

પ્રેમનો કાલ દીયો રાજકુમાર.

૧૨૦

ઉમાદેવડી.

હરમાન ધરમાં હડીયો કરે ત્યાંતો કેવી રીતે બેટા બાઉ અને
 ધંટીના ગાળાને બંટીના દાક ત્યાં ખીરને ખાંડનું કેહેવું મને
 મારે તો માડી નહીં બસ બાઉ, બાઉ તો બાઉજાઉજાઉ
 જ જ પીટયા હું તો ક્યાં લેવા જાઉ--હરમાન
 માડી મને બાઉ, ઉઠું મને બાઉ,
 કાળા મોંના કમમ કાળજી બાઉ--હરમાન.
 માંડી મને બાઉ, હુંહું મને બાઉ, જાને લાવ બસ બાઉ (૩)

મળતાં પુસ્તકોનું સુચીપત્ર.

વારતાનાં પુસ્તકો.

માંડવગઢની મોહની.	૦-૮-૦
રમણુતારા.	૦-૮-૦
અંધ સારંગીવાળો.	૦-૬-૦
દેવીપુત્ર બાલમજી પરમાર	
ભાગ ૧ લો.	૦-૧૨-૦
ભાગ ૨ જો.	૦-૧૨-૦
પૃથ્વીસિંહ પરમાર ભા.૧	૦-૧૨-૦
,, ભાગ ૨ જો.	૦-૧૨-૦
તકદીરના તમાસો.	૦-૪-૦
સુગુણ સવીતા.	૦-૬-૦
લાલા વાઘેરી.	૦-૪-૦
સ્ત્રીયોનાં ચરીત્રો.	૦-૬-૦
હરીબલ મચ્છી.	૦-૮-૦
ખંભાતનો ખુની.	૦-૮-૦
બાકશાહ અને ખીરબત	
બાર ભાગ	૦-૮-૦
મીઠી મધુરી વાતો.	૦-૮-૦
વર્ગની સુંદરી.	૦-૮-૦
ચતુરસીંહ ઠગારો ભા.૧ લો.	૦-૪-૦
,, ભા ૨ જો	૦-૪-૦
,, ભા ૩ જો	૦-૪-૦
,, ભા ૪ જો	૦-૪-૦
ગમ્મત ઘંટ પેટ દબાવી	
હસવાનું પુસ્તક.	૦-૪-૦

વારતાનાં પુસ્તકોં

ચંદ્રરાજ પ્રભાવતી.	૦-૪-
રાજ કઠીયારાની વારતા	૦-૧૨-
વીણાવેલી.	૦-૮-૦
વીર કુમાર.	૦-૪-૦
મોહનીચંદ્ર.	૦-૮-૦
અજબ મોહની.	૦-૪-૦
બોજ કરી કાળીદાસ.	૦-૬-૦

લાખણ સાથે મોટાં નાટકો.

ભરથરી ચીત્રો સાથે.	૦-૬-૦
ખીલ્લમંમજ ઉરે સુરદાસ.	૦-૬-૦
જગદેવ પરમાર.	૦-૮-૦
ચાંપરાજહડો.	૦-૮-૦
હરીચંદ્ર તારામતી	૦-૮-૦
મોપીચંદ	૦-૬-
રાણકદેવી	૦-૬-
સુદામાજી.	૦-૨-૦
વનરાજ ચાવડો.	૦-૬-૦
લીલાવતી નાટક.	૦-૮-૦
અભેમન્યુ.	૦-૮-૦
સુરેખા હરણ	૦-૬-૦

જાદુનાં પુસ્તકો.

દેવતાજી જાદુગર ચીત્રો	
સાથે.	૦-૮-૦
જંગી જાદુગર.	૦-૪-૦
જાદુ કળા પ્રકાશ	૦-૧૨-૦

નેશીંગલાઈ મોતીલાલ શાહની કં
૩. રીચીરોડ—અમદાવાદ.

